

PRESSMEDDELANDE
2012-06-19

Svensk industri står stark trots dämpad produktivitet

- Den långsiktiga produktivitetsutvecklingen inom svensk industri har varit mycket stark jämfört med den i de viktigaste konkurrentländerna.
- Produktionsutvecklingen är klart mera dämpad än vad som målades upp för ett år sedan. Sedan dess har efterfrågan försvagats både på exportmarknaden och på hemmamarknaden. Trots snabb återhämtning har industriproduktionen inte riktigt nått tillbaka till nivån före finanskrisen utan ligger ca 10 procent lägre.
- Ökad produktivitet kommer inte av sig självt. Den historiska utvecklingen visar dock att svensk industri haft en förmåga att skapa förutsättningar för att åstadkomma en snabbare produktivitetsökning än de viktigaste konkurrenterna.
- I ett internationellt perspektiv är förtroendet för den svenska ekonomin stort, vilket återspeglas i en stabil kronkurs och extremt låga obligationsräntor.
- Tillväxtförväntningarna för 2013 ligger runt 2 procent. Med starka offentliga finanser, låg inflation och relativt lågt resursutnyttjande skapas ett utrymme för en mer expansiv ekonomisk politik.

Det är några slutsatser som Industrins Ekonomiska Råd (IER) kommer fram till i sin rapport ”Krisen i Eurozonen – konsekvenser för svensk industri”. IER har av Industrirådet, dvs Industriavtalets parter, fått i uppdrag att lägga fram en rapport om den högaktuella krisen i Eurozonen som ger effekter för världsekonomin men också för Sverige och den svenska industrisektorn.

Hela rapporten kan laddas ner från Industrirådets webbplats www.industriradet.se
Nedan följer en sammanfattning:

Svensk industri har uppvisat en imponerande utveckling de senaste 15 åren med världsledande företag i många branscher, en trendmässigt hög produktivitetstillväxt samt framskjutna placeringar i internationella undersökningar om konkurrenskraft ur olika aspekter. Men utmaningarna framöver är stora. Världsekonomin är fortfarande bräcklig i efterdyningarna av finanskrisen och krisen i Eurozonen är nu på väg i ett avgörande skede där vägvalen den närmaste tiden får stor betydelse för framtida europeiska samarbetsformer.

Krisen i Eurozonen skakar om världsekonomin

De globala utsikterna har försämrats det senaste året, främst pga att krisen i Eurozonen gradvis fördjupats. Därtill skrevs prognoserna för USA ned påtagligt under förra hösten, medan snabbväxande ekonomier i Asien och Sydamerika har visat relativt stor motståndskraft mot problemen i OECD-länderna. Risken finns att krisen i Eurozonen hotar att fördjupas ytterligare samtidigt som osäkerheten

om utvecklingen i Kina och USA åter har ökat något. Denna osäkerhet beror på att världsekonomin fortfarande lider av sviterna av finanskrisen och brustna fastighetsbubblor i många länder. Erfarenheten är att läkeprocessen efter sådana kriser ofta tar lång tid och att återhämtningarna blir skakiga och sårbara.

Den ekonomiska politiken står därför inför en svår balansakt. Å ena sidan bör ett stabilare finansiellt system skapas, å andra sidan bör inte skuldneddragningen ske så drastiskt att ekonomin går in i en djup recession. Krisen i Eurozonen har gradvis fördjupats det senaste året men lättades tillfälligt av ECB:s 3-årslån till bankerna. Under våren har läget åter förvärrats då krisen i Grekland blivit allt allvarligare och landets framtid i valutasamarbetet är en öppen fråga. Situationen i Spanien har också försämrats kraftigt de senaste månaderna och krisen i banksystemet är akut. Viktiga beslut måste tas för att återskapa förtroendet för valutasamarbetet, strukturella reformer i Sydeuropa är angelägna samtidigt som finanspolitiken i Eurozonen måste bli mer balanserad, vilket innebär behov av en mer expansiv politik i Tyskland. Andra åtgärder är bl a en utvidgning av ECB:s roll och fördjupade gemensamma åtaganden.

Svensk ekonomi har i ganska hög grad påverkats av de försämrade omvärldsutsikterna, vilket i hög grad är hänförlig till exporten, med det relativt stora beroendet av cykliskt känsliga insats- och investeringsvaror. Den inhemska efterfrågan har varit mer stabil via finanspolitisk och penningpolitisk stimulans. I ett internationellt perspektiv är förtroendet för den svenska ekonomin stort, vilket återspeglas i en stabil kronkurs och extremt låga obligationsräntor. Tillväxtförväntningarna för 2013 ligger runt 2 procent och med starka offentliga finanser, låg inflation och relativt lågt resursutnyttjande skapas ett utrymme för en mer expansiv ekonomisk politik. Både Riksbanken och regeringen tvekar dock att utnyttja detta utrymme, vilket innebär en viss nedåtrisk i prognoserna.

Produktionsutvecklingen i industrin är klart mera dämpad än vad som målades upp i vår rapport i juni 2011. För ett år sedan fanns få tecken på en inbromsning men sedan dess har efterfrågan försvagats både på exportmarknaden och på hemmamarknaden. Trots den snabba återhämtningen har industriproduktionen inte riktigt nått tillbaka till nivån före finanskrisen utan ligger ca 10 procent lägre. Industriproduktionsindex, IPI, som främst avspeglar industrins leveranser, ligger ca 15 procent lägre än före krisen. Sysselsättningen minskade 2010-2011 och den negativa trenden fortsatte i år. Produktivitetens utvecklingen har också blivit sämre än väntat i industrin och i det övriga näringslivet.

Konvergens och divergens i Eurozonen

Konvergens inom Eurozonen av BNP-tillväxt, pris- och ränteutveckling var tydlig inför valutaunionens tillkomst och fram till och med den globala finanskrisen och recessionen 2008. Denna konvergens var i linje med målet att uppfylla konvergenskriterierna, vilka formulerats främst i nominella termer.

Utvecklingen skulle inte visa sig uthållig. Låga realräntor och höga kapitalinflöden ledde till kreditexpansion och ökade fastighetsinvesteringar samt ökad inhemsk efterfrågan och import i krisländerna. De undvek dock att stärka statsfinanser och budgetdisciplin och genomförde heller inte nödvändiga reformer för att förbättra ekonomins funktionssätt. Efter finanskrisen har utvecklingen snarare karaktäriserats av divergens, recession och stigande riskpremier på finansmarknaderna och med undantag för Irland fortsätter inflationen att stiga snabbare i krisländerna än i kärnländerna. Sedan länge har samtidigt utvecklingen av arbetskostnader och produktivitetstillväxt divergerat, vilket kan utläsas i ökade skillnader mellan ländernas enhetskostnader och bytesbalanser. Dessutom har krisländerna märkt av tydliga försämringar i olika typer av undersökningar av konkurrenskraften.

Interndealvering och recession bidrar nu till att bytesbalansunderskotten i krisländerna minskar, samtidigt som kostnaderna så småningom stabiliseras eller visar en fallande trend. Detta kommer att ta tid och det är högst osäkert om minskade obalanser består när recessionen är över. Å ena sidan finns ett tryck på de konkurrenskraftiga länderna att tillåta att kostnader och priser stiger något snabbare, för att underlätta krisländernas exportutsikter och återhämtning. Å andra sidan kommer inte länder som uppnått goda positioner på exportmarknaderna att vilja äventyra dessa. Därmed torde även fortsättningsvis ett återhållsamt kostnadsläge med starkt fokus på god produktivitet utveckling stå högt upp på agendan.

Den långsiktiga produktivitet utvecklingen inom industrin – Sverige och de viktigaste konkurrentländerna

Produktiviteten inom svensk industri ökade med i genomsnitt 6 procent per år under perioden 1997–2009. Ökningstakten inom svensk, finsk och amerikansk industri var betydligt högre än motsvarande utveckling i Frankrike, Storbritannien och Tyskland där den genomsnittliga årliga ökningstakten av arbetsproduktiviteten var 3-4 procent. Motsvarande ökningstakter för Spanien och Italien var så låga som kring 1 procent per år i genomsnitt.

Svensk industri uppvisar en snabbare produktivitet ökning **och** en lägre sysselsättningsminskning än industrin i Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Nederländerna. Sysselsättningen i amerikansk industri har minskat mycket snabbare än i svensk industri samtidigt som arbetsproduktiviteten har ökat i ungefär samma takt. Slutsatsen blir att den mer långsiktiga produktivitet utvecklingen inom svensk industri har varit mycket stark jämfört med den inom industrin i de viktigaste konkurrentländerna. I de flesta andra viktiga konkurrentländer har industrisysselsättningen samtidigt minskat kraftigt och industriproduktionen endast ökat måttligt. Inom svensk industri har snabb produktivitet utveckling kombinerats med ökad produktion och endast svagt minskade sysselsättning under perioden 1997–2009.

Vad kan den historiska utvecklingen säga om framtiden? Det är farligt att utgå från att det som har varit mer eller mindre automatiskt kommer att fortsätta. Ökad produktivitet kommer inte av sig självt. Den historiska utvecklingen visar dock att svensk industri har haft en förmåga att skapa förutsättningar för att åstadkomma en snabbare produktivitet ökning än de viktigaste konkurrenterna.

Industriproduktionen – skillnader mellan IPI och NR-beräkningarna

Industrins produktionstillväxt mätt med IPI skiljer sig åt påtagligt jämfört med beräkningarna i nationalräkenskaperna (NR) under två skeden under 2000-talet. Dels under expansionsperioden 2002–2007, dels under de senaste två åren från som domineras av återhämtningen efter finanskrisen. Industriproduktionen enligt NR har i båda fallen ökat snabbare än IPI. Under **perioden 2002–2007** förklaras skillnaderna helt av att produktionsbegreppen definierats olika. IPI avspeglar produktionsvärdet eller leveransvärdet av de färdiga produkterna. NR redovisar produktionsresultatet i form av förädlingsvärdet dvs bruttoproduktionsvärdet minus insatsförbrukningen. Förädlingsvärdet är det begrepp som används i ekonomisk analys, t ex vid produktivitet beräkningar.

Under **perioden 2010–2012** är det statistiska underlaget mycket osäkrare i NR:s kvartalsberäkningar än för de tidigare åren, eftersom det inte finns tillgång till detaljerad företagsstatistik. Data om insatsförbrukningen saknas och därför skrivs NR:s produktionsutveckling fram med utgångspunkt från IPI. Ändå finns stora skillnader mellan IPI och NR:s kvartalsdata, särskilt vad gäller 2010.

Skillnaderna förklaras av de justeringar av IPI som görs i NR. Leveransvärdena i IPI justeras för lagerförändringar och tillägg görs för tjänsteproduktion som inte täcks av IPI. Sådana tjänster är merchanting, FoU, licenser och royalties samt datatjänster. Därutöver kan bedömningar göras om t ex insatsandelen, baserat på preliminära företagsdata. Slutligen sker en avstämning i NR-systemet mellan tillgångs- och användningssidan. Den viktigaste orsaken till skillnaderna är att preliminära data från företagsstatistiken enligt SCB visar att insatsandelen har minskat under 2010. Förädlingsvärdet ska i så fall öka snabbare än IPI, vilket NR-statistiken visar för närvarande.

Hela rapporten kan laddas ner från Industrirådets webbplats www.industriradet.se

För ytterligare information kontakta rapportens författare:

Olle Djerf, Olle Djerf Ekonomikonsult AB, 08-35 44 27, 070-555 94 96

Håkan Frisé, SEB, 08-763 80 67, 070-763 80 67

Cecilia Hermansson, Swedbank, 08-5859 7720

Henry Ohlsson, Uppsala universitet, 070-167 93 32

Industrins Ekonomiska Råd (IER) är en rådgivande grupp bestående av fyra ekonomer som är oberoende av parterna. IER ska kunna lämna utlåtanden och rekommendationer i ekonomiska frågor på uppdrag av bland annat Industrirådet och de opartiska ordförandena.

Presskontakt:

Lasse Årling, Sveriges Ingenjörer, 070-329 80 08

lars.arling@sverigesingenjorer.se

Industrirådet (tidigare Industrikommittén) består av ledande företrädare för svenska arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inom industrisektorn. Industrirådets uppgift är att följa och främja tillämpningen av Industriavtalet. www.industriradet.se